

WELVAART CREËREN IS MOEILIJKER DAN ZE HERVERDELEN

Bezint eer ge herverdeelt

Thomas Piketty heeft mooi praten over herverdeling van vermogens, schrijven **GEERT NOELS** en **GEERT JANSSENS**. Beseft hij wel goed hoe zo iets tot stand komt? Dat lef, visie en kapitaal van ondernemers vereist zijn om welvaart te creëren? En dat daar best iets tegenover mag staan?

GEERT NOELS EN GEERT JANSSENS

Wie? Zaakvoerder van vermogensbeheerder Econopolis en hoofdeconoom van ondernemersplatform VKW

Wat? De overheid verdeelt nu al 54 procent van het inkomen van de burgers. Als er al van nog een groter deel van de koek sprake kan zijn, moeten er garanties komen dat ze dat efficiënter kan aanpakken.

'Vermogen in vastgoed is even virtueel en volatiel als vermogen in aandelen.' © belgimage

Dat er meer moet worden herverdeeld, zou je niet meteen verwachten als je weet dat er in ons land nog nooit zoveel inkomen werd herverdeeld als vandaag. Samen met Finland en Zweden zijn we een van de meest gelijke landen qua inkomensverdeling. Desondanks hebben velen de indruk dat de rijken almaar rijker worden en de armen armer.

Of dat klopt, hangt af van hoe je het bekijkt. Volgens de Oeso gingen in ons land de laagste 10 procent inkomens er sinds de jaren tachtig sneller op vooruit dan de hoogste 10 procent. Daartegenover staat dat de rijkste 1 procent een groter deel van de koek is gaan opeisen: vandaag ligt hun aandeel in het totale jaarlijkse inkomen op 8 procent, tegenover 7 procent in de jaren 80. Die top-laag trekt niet alleen onevenredig veel inkomen naar zich toe, ze eist ook bijna alle aandacht op in het debat. Het onrechtvaardigheidsgevoel wordt dan nog sterker aange wakkerd door voortdurende verwijzingen naar ongelijkheidscijfers uit de VS, alsof die voor ons gevolgen zouden hebben.

Het openlijk opnemen voor grootverdieners is in zo'n context geen dankbare taak. We leven bovendien in een tijdperk waar we nog steeds aan het bekomen zijn van tal van scheeftrekkingen in de financiële sector. Daarbij komt dat de vermogensverdeling veel meer is scheefgetrokken dan die van de inkomens. De Franse econoom Thomas Piketty wist daar in zijn veelbesproken boek handig op in te pikken. Zijn conclusie is dat het kapitalisme zichzelf vastrijdt en de vermogens dringend moet herverdelen om de consumptie en de economie weer vlot te trekken.

Vermogen en vermogen is twee (of drie)

Een te grote ongelijkheid zou de economie inderdaad kunnen verstikken. Maar het is helemaal niet bewezen dat de kaap van het tolererebare is overschreden. En zelfs al was dat zo, dan nog moet er oordeelkundig worden herverdeeld. Zo niet, draait de kapitalistische welvaartsmachine in de soep. Blijkbaar willen de Piketty's van deze wereld dat risico er graag bijnemen.

Dat is een gevaarlijke gok, vooral omdat blijkt dat doorgaans een verkeerd beeld heerst van wat vermogen is. In eigen land

Het idee dat de zwakkeren het beter zullen hebben omdat we kapitaal zwaarder gaan belasten, is gevaarlijk

Als het kapitalistisch systeem zich vastrijdt, zal dat zijn omdat men het devies van Thomas Piketty heeft gevolgd

zit twee derde van het vermogen in vastgoed of aandelen. Hogere belastingen op vastgoed bijvoorbeeld dreigen dan de prijzen te doen inzakken.

Vermogen in vastgoed is even virtueel en volatiel als vermogen in aandelen, waarvan de ongelijke verdeling ook geregeld onder vuur ligt. In ons land zit voor meer dan 1.000 miljard euro kapitaal gestold in aandelen. Je kan dat kapitaal noemen, maar evengoed beschouwen als goudmijnen die werkgelegenheid en welvaart creëren. Het zijn vaak ook de pensioenen van de ondernemers. De effectieve waarde van dat soort vermogen hangt zeer sterk af van de gezondheid van de economie. Of die economische welvaartsmotor beter gaat draaien als een deel van de waarde van die aandelen wordt (weg) belast – laat staan lukraak zou worden herverdeeld – is zeer twijfelachtig.

Er zijn natuurlijk nog andere soorten vermogen zoals het gewone spaarboekje, kasbons en obligaties, het spaargeld in pensioenfondsen en verzekeringproducten of het langetermijnsparen dat onze overheid fiscaal aanmoedigt.

Sparen brengt ons bij het zwakke punt in de redenering van Piketty. De relatief hoge vergoeding die spaarders verwachten voor het ter beschikking stellen van hun 'kapitaal' is blijkbaar een doorn in het oog van de Fransman en voor hem het bewijs dat het kapitalisme gedoemd is om zichzelf vast te rijden. Maar die vergoeding is niets meer of minder dan een compensatie voor het feit dat mensen huidige consumptie willen opofferen voor toekomstige uitgaven. In welke mate (brute) herverdeling van vermogen de bereidheid tot sparen zou kunnen aantasten, is blijkbaar niet meteen

een zorg voor Piketty. We moeten nochtans vrezen dat pure herverdeling om de herverdeling het vertrouwen van investeerders en ondernemers zware schade zal toebrengen. In dat geval zou het kapitalistisch systeem zich inderdaad vastrijden, niet omdat het uit zichzelf instabiel is, maar omdat men het devies van de Fransman heeft gevolgd. Sparen gebeurt overigens op vele manieren. Denk maar aan het hoge huizenbezit in België. In het buitenland wordt er veel meer gehuurd. Als we huizenbezit aanmoedigen, wordt er op die manier meer gespaard. Omdat een bepaald deel van de bevolking dat niet kan, zal statistisch gezien de ongelijkheid inzake onroerend vermogen stijgen.

Die verdomde overheid

Op een belangrijke verklarende factor van vermogensongelijkheid hebben we trouwens weinig vat: leeftijd. Naarmate een bevolking verouderd, heeft ze meer vermogen dan een jonge bevolking. De ouderen gebruiken hun huis als appeltje voor de dorst, zeker met de hogere levensverwachting en de toegenomen mogelijkheden van zorg en ontspanning. We maken dan nog abstractie van de verschillen inzake statuut. De begunstigde van een ambtenarenpensioen zit in vergelijking met een werknemer netto op een extra spaarpot van een kwart miljoen euro. Wie dat geluk niet heeft, zal dus zelf meer moeten sparen. Koppels van wie beide partners in de privésector werken en die

een gelijk welvaartspeil met een ambtenarenstel nastreven, moeten (bij gelijke levensverwachting) op het einde van hun carrière dus een half miljoen euro extra bijeen gespaard hebben. Er zijn goede argumenten om te stellen dat jongeren het moeilijker hebben door de opgestapelde schulden van de vorige generatie, maar gespaard vermogen wegbelasten, is evengoed contractbreuk voor ouderen die – al dan niet via de tweede of derde pensioenpijlers – uit voorzorg hebben gehandeld.

Het idee dat de zwakkeren het beter zullen hebben omdat we kapitaal zwaarder gaan belasten, is gevaarlijk. De belastingen op kapitaal brengen bij ons al meer geld in de staatskas dan in de meeste andere rijke landen. De redenering dat dit een gevolg zou zijn van het feit dat we over meer kapitaal beschikken dan onze buurlanden, raakt weinig grond. Onze hoge kapitaalvoorraad is immers een gevolg van zowel onze hoge lasten op arbeid alsook een reactie van de burger op de hoge schulden van de staat. De burger heeft weinig vertrouwen in een overheid die vandaag al 54 procent van ons inkomen herverdeelt en daarmee niet in staat is om de pensioenen van de toekomst te betalen. De burger legt dus zelf in de mate van het mogelijke buffers aan voor de toekomst. Onze hoge kapitaalstock is een gevolg, niet de oorzaak van dat beleidsfa-

Het ongelijk van Piketty & co

Kortom, als je vermogen wil herverdelen op een oordeelkundige manier, dan doe je er goed aan om te weten wat vermogen is. We zijn ervan overtuigd dat herverdeling noodzakelijk is, maar om de echte zwakkeren in onze samenleving te helpen, zal dit veel effectiever moeten gebeuren. Welke garantie hebben we dat opbrengsten uit nieuwe vermogensbelastingen dit keer wel efficiënt zullen worden gebruikt?

Kapitaal meer laten bijdragen, is alleen productief voor zover dat andere belastingen (vooral op arbeid) worden teruggedrongen. Anders wordt ondernemen en initiatief nemen in dit land onmogelijk. We denken ook dat we in plaats van te herverdelen, meer moeten werken aan gelijke kansen creëren. Om de sociale en politieke mobiliteit te bevorderen is en blijft de versterking van het onderwijs een prioriteit. Mogelijk moet er ook nagedacht worden over een systeem van erfenisrechten dat meer herverdelend werkt. Daarbij moet steeds in acht worden genomen dat mensen die hun nek uitsteken daarvan de vruchten moeten kunnen plukken en daarover tot op zekere hoogte vrij moeten kunnen beschikken. Want anders zijn we voor we het goed en wel beseffen, armoede aan het herverdelen. Het is precies dat wat we Piketty en zijn supporters kunnen verwijten. Weten zij wat welvaart creëren precies inhoudt? Mocht de Fransman dat wel hebben geweten, dan zou hij wat meer respect hebben opgebracht voor hen die zich elke dag uit de naad werken om welvaart te creëren vanuit een eigen visie, met eigen handen en met eigen of desnoods geleend kapitaal. Winston Churchill wist het reeds: *If we want a wealthy society, we will have to tolerate wealthy men.*